

410.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 27 maja 1927 r.

o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

CZĘŚĆ I.

Przymus ubezpieczenia.

Art. 1. Budowle, położone na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, krakowskiego, lubelskiego, lwowskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, warszawskiego (z wyłączeniem m. st. Warszawy), wileńskiego i wołyńskiego, z wyjątkiem budowli, wymienionych w art. 2, podlegają przymusowi ubezpieczenia od ognia w całkowitej sumie oszacowania.

Art. 2. 1. Przymusowi ubezpieczenia od ognia nie podlegają budowle:

- a) stanowiące własność Państwa Polskiego, instytucji i przedsiębiorstw państwowych;
- b) zajmowane przez poselstwa i konsulaty państw obcych, o ile stanowią własność tych państw — z zastrzeżeniem wzajemności;
- c) fabryczne;

d) narażone na wyjątkowo wysoki stopień niebezpieczeństwa pożaru, a w szczególności: składy materiałów i wyrobów wybuchowych, teatry i cyrki;

e) o charakterze tymczasowym lub przeznaczonych na rozbiórkę.

2. Za budowle fabryczne uważa się pomieszczenia zakładów fabrycznych oraz inne pomieszczenia, będące w związku z nimi i leżące na terytorjum fabrycznym. Zakładami fabrycznymi w rozumieniu rozporządzenia niniejszego są te, w których produkcja odbywa się przy pomocy napędu mechanicznego o sile nie mniejszej niż 10 koni mechanicznych lub też zatrudniającej przynajmniej 15 robotników.

Art. 3. 1. Poszczególne sejmiki powiatowe (rady powiatowe) mogą uchwalić przymus ubezpieczenia od ognia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych oraz przymus ubezpieczenia żywego inwentarza od pomoru, przyczem przymus ubezpieczenia winien objąć obszar całego powiatu.

2. W zakresie ubezpieczenia płonów od gradobicia uprawnienie to należy do sejmików wojewódzkich, przyczem przymus ubezpieczenia winien objąć obszar całego województwa.

3. Wykonanie przymusu, uchwalonego w myśl ustępu pierwszego lub drugiego, może być poruczone tylko publicznemu zakładowi ubezpieczeń, a na terytorjum działania Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych — tylko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych.

CZĘŚĆ II.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 4. 1. Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych, utworzona ustawą z dnia 23 czerwca 1921 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. № 64, poz. 395) i zreorganizowana rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 października 1924 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. № 92, poz. 862), otrzymuje nazwę: Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych jest instytucją prawnopubliczną na wzajemności opartą, mającą na celu dobro publiczne, a nie osiągnięcie zysków.

3. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych jest osobą prawną.

Art. 5. Siedzibą Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych jest miasto stołeczne Warszawa.

Art. 6. 1. Zadaniem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych jest ubezpieczanie od ognia budowli, podlegających, stosownie do art. 1, przymusowi ubezpieczenia od ognia (dział przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia).

2. Budowle, które podlegają przymusowi ubezpieczenia od ognia, muszą być ubezpieczone w $\frac{2}{3}$ sumy oszacowania w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, w $\frac{1}{3}$ zaś sumy oszacowania

mogą być ubezpieczone w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych lub w innym zakładzie ubezpieczeń, dopuszczonym do działalności w Polsce.

3. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może w dziale przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia za zezwoleniem władzy nadzorczej reasekurować ubezpieczenia w innych zakładach ubezpieczeń.

Art. 7. 1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może na zasadzie umownej ubezpieczać od ognia (dział dobrowolnych ubezpieczeń od ognia):

- a) na obszarze, określonym w art. 1, oraz w m. st. Warszawie budowlę i mienie ruchome, stanowiące własność Państwa Polskiego, jak również instytucyj i przedsiębiorstw państwowych;
- b) na obszarze, określonym w art. 1, budowlę nieukończoną, budowlę o charakterze tymczasowym oraz mienie ruchome, znajdujące się w budowlach, które Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ma prawo przyjmować do ubezpieczenia, lub pozostające z nimi w związku gospodarczym.

2. Władza nadzorcza, o ile tego wymaga interes publiczny, może zezwolić Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych ubezpieczać na zasadzie umownej na obszarze, określonym w art. 1, budowlę fabryczne oraz mienie w nich się znajdujące.

3. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może na zasadzie umownej ubezpieczać na obszarze określonym w art. 1 plony od gradobicia (dział ubezpieczeń plonów od gradobicia) i żywy inwentarz od pomoru (dział ubezpieczeń żywego inwentarza).

4. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może w działach dobrowolnych ubezpieczeń reasekurować przyjęte przez siebie ubezpieczenia w innych zakładach ubezpieczeń, jak również przyjmować ubezpieczenia do reasekuracji od innych zakładów ubezpieczeń.

Rozdział II.

Ustrój Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 8. 1. Na czele Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych stoi naczelny dyrektor. W razie nieobecności lub ustąpienia naczelnego dyrektora wchodzi w jego prawa i obowiązki zastępca naczelnego dyrektora.

2. Naczelnego dyrektora i jego zastępcę powołuje i zwalnia Minister Skarbu.

3. Naczelny dyrektor i jego zastępca muszą posiadać wykształcenie wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami, przyczem jeden z nich powinien posiadać studia prawnicze.

4. Naczelny dyrektor i jego zastępca nie mogą łączyć ze swoim stanowiskiem mandatu posła lub senatora, ani zajmować żadnej posady w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, ani też należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa.

Art. 9. 1. Do naczelnego dyrektora należy ogólne kierownictwo sprawami Powszechnego Zakła-

du Ubezpieczeń Wzajemnych, zarząd jego majątkiem oraz reprezentowanie instytucji nazewnątrz. Jest on odpowiedzialny za bieg spraw oraz za przestrzeganie przepisów prawa, a w szczególności przepisów rozporządzenia niniejszego.

2. W sprawach, podlegających decyzji rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (art. 10), naczelny dyrektor opracowuje i przedkłada wnioski.

3. Naczelnemu dyrektorowi podlegają wszyscy pracownicy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Naczelny dyrektor powołuje i zwalnia pracowników z wyjątkiem wymienionych w art. 12.

4. Naczelny dyrektor ustala, iloma i czyjemi podpisami mają być opatrzone zobowiązania oraz wszelkie dokumenty, wystawione przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, i ogłasza o tem w Monitorze Polskim.

Art. 10. 1. Uchwalanie na wniosek naczelnego dyrektora:

- a) zmian statutu organizacyjnego,
- b) statutów działów dobrowolnych ubezpieczeń,
- c) taryfy składek w dziale przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia,
- d) norm szacunkowych i norm opłat za oszacowanie w dziale przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia,
- e) warunków ubezpieczeń dobrowolnych,
- f) stopy procentowej składek dodatkowych,
- g) budżetu i etatu stanowisk,
- h) zamknięć rachunkowych, tudzież podziału nadwyżek,
- i) kupna, sprzedaży oraz obciążenia nieruchomości,
- j) zasad udzielania pożyczek,
- k) planu użycia sum przewidzianych w budżecie wydatków zwyczajnych na organizację obrony przeciwpożarowej,
- l) projektów umów reasekuracyjnych--

należy do rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Poza tem rada ma prawo stawiania wniosków w sprawach, wyszczególnionych w ust. 1, i jest obowiązana do wydawania opinii w sprawach, które jej przedstawi do zaopiniowania naczelny dyrektor lub władza nadzorcza.

Art. 11. 1. Rada Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych składa się z dwudziestu członków, powoływanych co lat trzy. Trzynastu członków rady wybierają sejmiki wojewódzkie w województwach, wymienionych w art. 1, czterech członków wybierają rady miejskie miast: Krakowa, Lwowa, Łodzi i Wilna, przyczem każdy sejmik, względnie rada miejska wybiera jednego członka. Osoba, wybierana na członka rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, musi być właścicielem budowli ubezpieczonej w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, a nie może być członkiem organów kierowniczych lub nadzorczych prywatnych zakładów ubezpieczeń, ani pracownikiem tych zakładów. Pozostałych trzech członków rady powołuje Minister Skarbu według swego uznania.

2. Naczelny dyrektor zwołuje radę co najmniej dwa razy do roku i przewodniczy jej obrądom. Do waż-

ności zebrań rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych potrzebna jest obecność przynajmniej dziesięciu jej członków. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego.

Art. 12. Kierownikami poszczególnych gałęzi administracji zakładu są dyrektorowie, których mianuje i zwalnia władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora. Dyrektorzy muszą posiadać wykształcenie wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami. Dyrektorzy nie mogą łączyć ze swoim stanowiskiem mandatu posła lub senatora, ani zajmować żadnej posady w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, ani też należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa.

Art. 13. Organami Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na obszarze jego działalności są inspektorowie wojewódzcy i inspektorowie powiatowi. Organom tym przydziela się w miarę potrzeby personel biurowy i techniczny.

Art. 14. Przepisy służbowe, uposażeniowe i emerytalne dla naczelnego dyrektora i jego zastępcy oraz innych pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 15. Szczegółowe przepisy o organizacji wewnętrznej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych poda statut organizacyjny. Pierwszy statut wyda Minister Skarbu.

Rozdział III.

Wzajemny stosunek działów ubezpieczeń, rachunkowość, sprawozdania, lokowanie funduszy.

Art. 16. 1. Każdy dział ubezpieczeń, prowadzony przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, stanowi osobny związek wzajemności. Zobowiązania jednego działu ubezpieczeń nie mogą być pokrywane z funduszy innego działu, a ubezpieczający w jednym dziale nie odpowiadają za wyniki operacji w innych działach. Z funduszy jednego działu można udzielać pożyczek innemu działowi tylko za każdorazowym uprzednim zezwoleniem władzy nadzorczej.

2. Koszty zarządu każdego działu ubezpieczeń są pokrywane z funduszy tego działu. Koszty wspólne rozdziela się pomiędzy poszczególne działy ubezpieczeń w odpowiednim stosunku do zbioru składek w tych działach. Stosunek ten podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

Art. 17. 1. Rokiem sprawozdawczym i budżetowym jest rok kalendarzowy.

2. Zamknięcia rachunkowe i sprawozdania z działalności będą sporządzane zgodnie z zasadami, które ustala władza nadzorcza, i według przepisanych przez nią wzorów.

3. Zamknięcia rachunkowe ogłasza się w Monitorze Polskim w formie, przepisanej przez władzę nadzorcza, niezwłocznie po ich zatwierdzeniu (art. 54).

4. Sprawozdania z działalności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w poszczególnych

województwach, wymienionych w art. 1, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych przesyła właściwym wojewodom dla przedłożenia sejmikom wojewódzkim do wiadomości.

Art. 18. 1. Stałe fundusze (kapitały zapasowe, rezerwy ubezpieczeniowe i t. p.) Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych będą lokowane stosownie do przepisów o lokowaniu stałych funduszy przez osoby prawa publicznego oraz zgodnie z odnośnymi postanowieniami rozporządzenia niniejszego.

2. Przynajmniej połowa funduszy stałych będzie ulokowana w papierach wartościowych, emitowanych lub gwarantowanych przez Państwo. Papiery wartościowe mogą być zakupywane tylko za pośrednictwem instytucji, wskazanych przez władzę nadzorcza, i zgodnie z planem lokat przez władzę nadzorcza zatwierdzonym.

3. Pożyczki hipoteczne będą udzielane przede wszystkim związkom samorządowym na cele publiczne.

4. Fundusze potrzebne na wypłaty bieżące mogą pozostawać w kasach skarbowych (art. 32 ust. 4) lub w kasach Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych albo na rachunkach terminowych i bieżących w instytucjach finansowych, w których osoby prawa publicznego mogą lokować fundusze bieżące.

5. Władza nadzorcza może wydać szczegółowe przepisy co do lokowania funduszy bieżących.

6. Papiery wartościowe i dokumenty mogą być przechowywane w kasach Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych lub w tych instytucjach finansowych, w których osoby prawa publicznego mogą lokować fundusze bieżące.

Rozdział IV.

Przymusowe ubezpieczenie budowli od ognia.

Obowiązek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych do przyjmowania ubezpieczeń budowli.

Art. 19. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie może odmówić ubezpieczenia od ognia budowli, podlegającej przymusowi ubezpieczenia.

Zakres odpowiedzialności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 20. 1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiada za szkodę, zrządaną w ubezpieczonej budowli przez pożar. Szkada taka musi polegać na utracie lub zmniejszeniu się wartości budowli z powodu jej zniszczenia lub uszkodzenia przez bezpośrednie lub pośrednie działanie ognia lub wskutek zastosowania środków, mających na celu gaszenie pożaru lub ocalenie mienia.

2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiada także za szkodę, zrządaną w ubezpieczonej budowli przez uderzenie pioruna, eksplozję gazu świetlnego wszelkiego rodzaju nawet wówczas, gdy gaz jest używany do innych celów, niż do oświetlenia, tudzież za szkodę wskutek wybuchu kotłów parowych. W tych wypadkach stosuje się w odpowiedni sposób postanowienia, zawarte w zdaniu 2 ustępu pierwszego.

3. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych pokrywa również koszty ratunku ubezpieczonej budowli.

Art. 21. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie odpowiada za szkodę, spowodowaną rozmyślnie przez właściciela budowli lub wynikłą z jego rażącego niedbalstwa, a także za szkodę wynikłą wskutek: a) działań wojennych, b) rozruchów, buntów lub zaburzeń o przebiegu gwałtownym, c) nadzwyczajnych wypadków żywiołowych, jak trzęsienie, zapadanie lub usuwanie się ziemi i t. p., d) eksplozji materiałów wybuchowych w fabrykach lub w publicznych składach tego rodzaju materiałów.

Zgłaszanie budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia.

Art. 22. 1. Właściciel budowli, podlegającej przymusowi ubezpieczenia, jest obowiązany po ukończeniu budowli, najpóźniej jednak w ciągu miesiąca od chwili rozpoczęcia jej użytkowania, zgłosić budowlę do ubezpieczenia w urzędzie gminnym (magistracie) lub u powiatowego inspektora Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. W zgłoszeniu należy określić położenie, przeznaczenie, materiał ścian i dachów oraz wartość budowli. Jeżeli budowla ma być ubezpieczona w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania w innym zakładzie ubezpieczeń należy to w zgłoszeniu wyraźnie zastrzec. Zgłaszający otrzymuje zaświadczenie o zgłoszeniu. Urząd gminny (magistrat) o otrzymaniu zgłoszenia zawiadamia niezwłocznie inspektora powiatowego.

2. Urzędy gminne (magistraty) w ciągu miesiąca po upływie każdego kwartału kalendarzowego przesyłają inspektorowi powiatowemu wykazy budowli, ukończonych w ubiegłym kwartale.

Początek odpowiedzialności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 23. 1. Zgłoszoną budowlę uważa się za ubezpieczoną w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych od godziny 12-ej w południe następnego dnia po zgłoszeniu i to w całkowitej sumie oszacowania, ustalonej przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia niniejszego, o ile właściciel nie zastrzegł w zgłoszeniu (art. 22 ust. 1), że w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania będzie ona ubezpieczona w innym zakładzie ubezpieczeń, — w $\frac{2}{3}$ zaś sumy oszacowania, jeżeli właściciel takie zastrzeżenie uczynił. W tym ostatnim wypadku właściciel budowli jest obowiązany w ciągu miesiąca po otrzymaniu dowodu ubezpieczeniowego przedstawić inspektorowi powiatowemu dowód ubezpieczeniowy, stwierdzający, że inny zakład ubezpieczeń odpowiada za szkodę do wysokości $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania, począwszy od terminu, w którym rozpoczęła się odpowiedzialność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, aż do końca roku kalendarzowego. Gdyby właściciel nie przedstawił takiego dowodu w oznaczonym terminie, uważa się budowlę za ubezpieczoną w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w całkowitej sumie oszacowania już od terminu, wskazanego w zdaniu pierwszym, ewentualna zaś umowa ubezpieczenia, zawarta z innym zakładem ubezpieczeń, jest z samego prawa nie-

ważna. Za szkodę jednakże, któraby powstała przed upływem czasokresu, wskazanego w zdaniu drugim, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiada tylko w granicach $\frac{2}{3}$ sumy oszacowania. Jeżeli suma ubezpieczenia w innym zakładzie ubezpieczeń jest niższa od $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania, budowlę uważa się za ubezpieczoną w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych także w pozostałej nieubezpieczonej części od terminu, wskazanego w zdaniu pierwszym.

2. Jeżeli właściciel nie zgłosił budowli (art. 22 ust. 1), uważa się ją za ubezpieczoną w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w $\frac{2}{3}$ sumy oszacowania od godziny 12-ej w południe następnego dnia po zarejestrowaniu jej przez organ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, względnie po wysłaniu przez urząd gminny (magistrat) zawiadomienia o ukończeniu budowli (art. 22, ust. 2). W wypadkach tych stosuje się w odpowiedni sposób postanowienia, zawarte w zdaniach 2, 3 i 4 ustępu pierwszego.

3. W razie ubezpieczenia budowli w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania w innym zakładzie ubezpieczeń właściciel budowli jest obowiązany w ciągu grudnia każdego roku przedstawiać inspektorowi powiatowemu dowód ubezpieczeniowy, stwierdzający, że do końca następnego roku kalendarzowego ubezpieczono budowlę w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania w innym zakładzie ubezpieczeń. Jeżeli właściciel budowli nie zastosował się do powyższego, to od 1 stycznia roku następnego Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ubezpiecza budowlę w całkowitej sumie oszacowania, ewentualna zaś umowa ubezpieczenia, zawarta z innym zakładem ubezpieczeń, staje się z samego prawa nieważna.

4. Jeżeli budowla jest ubezpieczona w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w całkowitej sumie oszacowania skutkiem zastosowania postanowień ustępów pierwszego do trzeciego, wówczas właściciel może ją ubezpieczyć w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania w innym zakładzie ubezpieczeń jedynie pod warunkiem, że ubezpieczenie w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych wypowie co najmniej na dwa miesiące przed końcem roku kalendarzowego i wykaże się w ciągu grudnia tegoż roku odpowiednim dowodem ubezpieczeniowym (ust. 3). Ewentualna umowa ubezpieczenia, zawarta z innym zakładem ubezpieczeń wbrew postanowieniom zdania pierwszego, jest z samego prawa nieważna.

Koniec odpowiedzialności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 24. Odpowiedzialność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych ustaje z chwilą przystąpienia do rozbiórki budowli, lub gdy władza rozbiórki zarządzi.

Art. 25. Jeżeli budowla przeszła do kategorii budowli, wymienionych w punktach c) i d) art. 2 ust. 1, to Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych rozwiązuje stosunek ubezpieczenia bez wypowiedzenia. Stosunek ten rozwiązuje się przez doręczenie właścicielowi budowli zawiadomienia Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Oszacowanie budowli.

Art. 26. 1. Każda budowla, podlegająca przymusowi ubezpieczenia, ma być oszacowana stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia przez inspektora powiatowego lub przez inny organ techniczny (art. 13). Oszacowanie ma być dokonane w ciągu miesiąca od chwili otrzymania zawiadomienia o zgłoszeniu budowli, względnie od chwili zarejestrowania jej przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. W wyjątkowych wypadkach oszacowanie może być dokonane w ciągu dwóch miesięcy.

2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może w każdym czasie dokonać przeszacowania budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia, a jest obowiązany przeszacować co dziesięć lat budowle o konstrukcji drewnianej i mieszanej, a co lat dwadzieścia budowle o konstrukcji murowanej. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych jest również obowiązany dokonać przeszacowania na żądanie właściciela budowli, należycie uzasadnione. W tym wypadku przeszacowanie ma być dokonane w ciągu miesiąca od zgłoszenia żądania inspektorowi powiatowemu. W wyjątkowych wypadkach oszacowanie może być dokonane w ciągu dwóch miesięcy. W razie przeszacowania budowli, ubezpieczonej w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania w innym zakładzie ubezpieczeń, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w ciągu miesiąca od dnia przeszacowania wystawia właścicielowi budowli nowy dowód ubezpieczeniowy i podaje do wiadomości odnośnego zakładu ubezpieczeń nową sumę oszacowania. Jeżeli suma ta jest mniejsza od poprzedniej sumy oszacowania, to odnośny zakład ubezpieczeń jest obowiązany od daty przeszacowania budowli przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zmniejszyć swój udział do $\frac{1}{3}$ nowej sumy oszacowania, jeżeli zaś jest większa, wówczas za zgodą właściciela odnośny zakład ubezpieczeń ma prawo od powyższej daty powiększyć swój udział do $\frac{1}{3}$ nowej sumy oszacowania. Odnośny zakład ubezpieczeń ma uwidocznić zmianę w wystawionej polisie, którą właściciel budowli jest obowiązany przedstawić inspektorowi powiatowemu w ciągu miesiąca od daty otrzymania od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych nowego dowodu ubezpieczeniowego.

3. Dokonane przez organ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych oszacowanie budowli obowiązuje również inne zakłady ubezpieczeń. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ma obowiązek na żądanie zainteresowanego zakładu ubezpieczeń podać mu wysokość sumy oszacowania budowli.

4. Umowa ubezpieczenia, zawarta na sumę, która łącznie z sumą ubezpieczenia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych przekracza sumę oszacowania, jest nieważna z samego prawa co do części, przekraczającej sumę oszacowania.

Art. 27. 1. Sposób ustalania oszacowania budowli określają normy szacunkowe.

2. Oszacowanie może być ogólne i szczegółowe. Przy oszacowaniu ogółem wykazuje się wymiary, materiał, konstrukcję, rodzaj i wykończenie budowli oraz sporządza się plan sytuacyjny. Przy oszacowaniu szczegółowym przyjmuje się pod uwagę

wartość każdej części budowli i sporządza się niezbędne plany. Na żądanie właściciela Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych dokonywa szczegółowego oszacowania budowli.

3. Oszacowanie powinno odpowiadać wartości odbudowy w chwili oszacowania stosownie do cen materiałów i robocizny w danej miejscowości z uwzględnieniem stopnia zużycia. Korzystnego położenia budowli i wartości ziemi nie bierze się w rachubę. Nie uwzględnia się również murów piwnicznych i fundamentów, znajdujących się poniżej poziomu gruntu, chyba, że chodzi o zamieszkałe suteryny. Przedmioty ruchome, przymocowane do budowli na stałe, oraz urządzenia wewnętrzne młynów i wiatraków, podlegających przymusowi ubezpieczenia od ognia, uwzględnia się przy oszacowaniu tylko na piśmienne żądanie właściciela budowli.

Art. 28. Oszacowania ogółowego ubezpieczonych budowli Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych dokonywa bezpłatnie. Za oszacowanie względnie przeszacowanie szczegółowe, dokonane na żądanie właściciela budowli, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych pobiera osobne opłaty. Skalę tych opłat Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych jest obowiązany ogłosić w Monitorze Polskim.

Art. 29. 1. Organ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, dokonywający oszacowania, winien wezwać do wzięcia udziału w oszacowaniu obecnego na miejscu właściciela budowli lub osobę przez niego upoważnioną, a w razie ich nieobecności jednego z domowników. Gdyby wymienionych osób na miejscu nie było lub gdyby nie chciały wziąć udziału w oszacowaniu, wówczas organ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych dokonywa oszacowania bez ich udziału i czyni o tem wzmiankę w akcie szacunkowym.

2. Organ techniczny Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, dokonywający oszacowania, winien posiadać odpowiednie upoważnienie i na żądanie okazać je organom władz gminnych i państwowych tudzież osobom uprawnionym do brania udziału w oszacowaniu.

3. Osoby, uprawnione do brania udziału w oszacowaniu, mogą żądać okazania im obowiązujących norm szacunkowych, taryfy składek, tudzież zaznaczenia w akcie szacunkowym ich oświadczeń co do wartości budowli i co do ubezpieczenia budowli w innym zakładzie ubezpieczeń w $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania, o ile ubezpieczenie takie zastrzeżono przy zgłoszeniu (art. 22 ust. 1).

4. W ciągu miesiąca po przeprowadzeniu oszacowania Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych bezpośrednio lub za pośrednictwem urzędu gminnego przesyła właścicielowi budowli dowód ubezpieczeniowy, w którym ma być podana suma oszacowania, suma ubezpieczenia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych oraz plan sytuacyjny wszystkich budowli, tworzących oddzielną nieruchomości. Dowód ubezpieczeniowy winien być sporządzony podług wzoru, zatwierdzonego przez władzę nadzorczą.

Art. 30. 1. Jeżeli właściciel budowli nie zgadza się na sumę oszacowania, ustaloną przez Po-

wszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, to w ciągu sześciu tygodni od chwili otrzymania dowodu ubezpieczeniowego może wnieść sprzeciw do inspektora powiatowego, podając zarazem sumę, na jaką, jego zdaniem, budowla winna być oszacowana. Nie wysłanie odpowiedzi przez inspektora powiatowego w ciągu dwóch tygodni od dnia otrzymania sprzeciwu uważa się za przyjęcie wniosku właściciela budowli. Gdy natomiast inspektor powiatowy w przeciągu tego czasu wyśle odpowiedź odmowną, natenczas właściciel budowli w ciągu trzech tygodni od otrzymania takiej odpowiedzi może żądać ostatecznego ustalenia sumy oszacowania przez komisję szacunkową, złożoną z rzeczoznawcy, wyznaczonego przez siebie, przedstawiciela Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych oraz rozjemcy, wybranego przez obie strony, lub, w braku zgody, wyznaczonego przez przewodniczącego wydziału powiatowego (rady powiatowej) względnie burmistrza lub prezydenta miasta. Komisja szacunkowa sporządza protokół, w którym wymienia ustaloną przez siebie sumę oszacowania. Każda ze stron ponosi koszty wynagrodzenia wyznaczonego przez siebie rzeczoznawcy, koszty zaś wynagrodzenia rozjemcy ponoszą obie strony po połowie.

2. Do czasu ustalenia sumy oszacowania przez komisję szacunkową obowiązuje suma oszacowania, podana w dowodzie ubezpieczeniowym.

Składki.

Art. 31. 1. Składki są wyznaczone na podstawie taryfy, którą Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ogłasza w Monitorze Polskim.

2. Składki posiadają charakter opłat publicznych.

3. Składki są płatne w marcu każdego roku i mają być uiszczane w urzędach gminnych (magistratach) na podstawie rejestrów poborowych, sporządzonych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

4. Jeżeli budowlę ubezpieczono po rozpoczęciu roku ubezpieczeniowego, to składkę za bieżący rok ubezpieczeniowy oblicza się według ilości miesięcy w danym roku jeszcze nie ubiegłych, licząc przytem rozpoczęty miesiąc za cały.

5. Składki nieprawidłowo pobrane podlegają zwrotowi z doliczeniem odsetek w takiej wysokości, w jakiej je pobiera Państwo od zaległości podatków gruntowych.

6. W razie obniżenia w ciągu roku sumy ubezpieczenia składka za bieżący rok ubezpieczeniowy nie podlega zwrotowi. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zwraca jednakże właścicielowi w przypadkach przewidzianych w art. 24 i 25 część składki za nieubiegłe jeszcze w danym roku miesiące, przyczem części miesiąca nie uwzględnia się. W przypadku, przewidzianym w art. 25, potrąca się dodatki do składki za okres ponoszenia zwiększonego niebezpieczeństwa.

7. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może w wypadkach wyjątkowych umorzyć zaległą składkę, jeżeli powodem zaległości jest stwierdzone ubóstwo właściciela budowli. Umorzenie składki, przekraczającej pięćdziesiąt złotych rocznie, wymaga zezwolenia władzy nadzorczej.

Art. 32. 1. Składki korzystają z praw i przywilejów, służących daninom państwowym.

2. Kroki egzekucyjne wszczynają urzędy gminne (magistraty) niezwłocznie po upływie terminu płatności składek. Władze skarbowe I instancji mogą w razie potrzeby egzekwować składki przy pomocy własnych organów egzekucyjnych.

3. Od zaległych składek pobiera się odsetki za zwłokę w takiej wysokości, w jakiej je pobiera Państwo od zaległości podatków gruntowych.

4. Urzędy gminne (magistraty) w terminie dwutygodniowym wnoszą pobrane składki do kas skarbowych bezpośrednio lub za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności.

5. Urzędy gminne (magistraty) otrzymują za ściąganie składek wynagrodzenie w wysokości 3% pobranych sum. W wyjątkowych jednak wypadkach, należycie uzasadnionych, wynagrodzenie to może przekraczać normy powyżej wskazane. W razie egzekwowania składek przez organy egzekucyjne władz skarbowych I instancji wynagrodzenie za pobór składek otrzymują te władze. Pozatem urzędom gminnym (magistratom) względnie władzom skarbowym I instancji przysługuje prawo do pobrania kosztów egzekucyjnych, określonych w przepisach, obowiązujących przy poborze podatków państwowych.

Zgłaszanie zmian w budowlach.

Art. 33. 1. Zmianę, powodującą zwiększenie sumy oszacowania, właściciel jest obowiązany zgłosić w urzędzie gminnym (magistracie) lub u inspektora powiatowego niezwłocznie po wprowadzeniu tej zmiany. Jeżeli skutkiem zmiany ma być podniesiona suma ubezpieczenia w innym zakładzie ubezpieczeń, należy to w zgłoszeniu wyraźnie zastrzec. Zgłaszający otrzymuje zaświadczenie o zgłoszeniu. Urząd gminny (magistrat) o otrzymaniu zgłoszenia zawiadamia niezwłocznie inspektora powiatowego.

2. W przypadku zgłoszenia zmiany, powodującej zwiększenie sumy oszacowania, stosuje się w odpowiedni sposób przepisy ustępu pierwszego art. 23, w razie zaś niezgłoszenia takiej zmiany — przepisy ustępu drugiego tegoż artykułu.

3. Jeżeli skutkiem zmiany przeznaczenia budowla przechodzi do kategorii budowli, wymienionych w punktach c) i d) art. 2 ust. 1, to już z chwilą przystąpienia do dokonania zmiany właściciel ma zawiadomić o tem inspektora powiatowego.

4. Na zasadzie oświadczeń właścicieli budowli, jak również na podstawie zebranych bezpośrednio wiadomości urzędy gminne (magistraty) sporządzają według wzorów, ustalonych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, kwartalne wykazy zmian (dobudowania, zmiana przeznaczenia, zmiana właściciela i t. p.), które zaszły w budowlach, ubezpieczonych w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, i w ciągu miesiąca po upływie każdego kwartału kalendarzowego przesyłają je Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych.

5. Jeżeli skutkiem zmiany niebezpieczeństwo ogniowe się zwiększa, to Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych pobiera składki, odpowiadające zwiększonemu niebezpieczeństwu, od tego terminu, w którym ono nastąpiło.

Zmiana własności i wydzierżawienie ubezpieczonej budowli, upadłość.

Art. 34. 1. Na stosunek ubezpieczenia nie wpływa ani zmiana w osobie właściciela ubezpieczonej budowli, ani jej wydzierżawienie, ani też ogłoszenie upadłości właścicielowi budowli. W razie przejścia tytułu własności na inną osobę nowy właściciel wstępuje w prawa i obowiązki poprzedniego.

2. Nowy właściciel jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o zmianie własności urząd gminny (magistrat) lub inspektora powiatowego.

Obowiązki właściciela budowli w razie zajścia szkody.

Art. 35. 1. W razie zajścia szkody właściciel budowli obowiązany jest w miarę możliwości starać się o jej odwrócenie, względnie zmniejszenie szkody. Jeżeli właściciel budowli rozmyślnie nie wypełni tego obowiązku lub dopuści się rażącego niedbalstwa, to Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może zmniejszyć odszkodowanie o taką kwotę, o jaką byłaby zmniejszona szkoda w razie należytego spełnienia wspomnianego obowiązku. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zwraca niezbędne i udowodnione koszty ratowania. Koszty te łącznie z sumą odszkodowania nie mogą przekraczać sumy ubezpieczenia. Jeżeli jednak koszty ratowania poniesiono wskutek wskazówek, udzielonych przez organ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, to Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zwraca je nawet wtedy, gdy wraz z odszkodowaniem przekraczają sumę ubezpieczenia. Gdy poniesiono łącznie koszty dla ratowania budowli ubezpieczonej w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych oraz innego mienia, natenczas Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zwraca koszty w stosunku ubezpieczonej u niego wartości budowli do ogólnej wartości ratowanego mienia.

2. O zajściu szkody właściciel budowli winien zawiadomić urząd gminny (magistrat) lub inspektora powiatowego niezwłocznie po dowiedzeniu się o niej. Obowiązek ten uważa się za spełniony, jeżeli zawiadomienie wysłano w ciągu dziesięciu dni od zajścia szkody. Urząd gminny (magistrat) zawiadamia niezwłocznie inspektora powiatowego o każdej szkodzie, która doszła do jego wiadomości.

3. Do czasu ustalenia wysokości szkody niewolno bez zezwolenia organów Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych zmieniać stan, spowodowanego szkodą, chyba, że zmiana leży w interesie publicznym lub jest niezbędna dla zmniejszenia szkody. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie może powoływać się na ten przepis, jeżeli w ciągu dwóch tygodni od daty otrzymania zawiadomienia o zajściu szkody (art. 36) nie przystąpił do jej ustalenia.

4. Właściciel budowli obowiązany jest zezwolić organom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na przeprowadzenie wszelkich dochodzeń, niezbędnych dla ustalenia szkody albo rozmiarów odszkodowania, oraz udzielić im wszelkich potrzebnych w tym celu wyjaśnień.

5. W razie zaginięcia podczas wypadku rozebranych części budowli właściciel jest obowiązany w terminie tygodniowym powiadomić o tem miej-

scowe władze policyjne, wyszczególniając zaginione przedmioty.

6. Jeżeli właściciel budowli nie spełni któregośkolwiek z obowiązków, wymienionych w ustępach drugim do piątego, natenczas Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych będzie wolny od obowiązku odszkodowania. Przepis ten nie ma zastosowania w tym przypadku, gdy właścicielowi budowli nie można przypisać złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa, albo też, gdy naruszenie obowiązku nie wpłynęło ani na ustalenie przyczyn wypadku, ani na ustalenie lub na rozmiar odszkodowania.

Ustalenie wysokości odszkodowania.

Art. 36. Dochodzenia celem ustalenia wysokości odszkodowania ma Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych rozpocząć w przeciągu dwóch tygodni od daty otrzymania przez inspektora powiatowego zawiadomienia o zajściu szkody.

Art. 37. Odszkodowanie ma odpowiadać rzeczywistej szkodzie oraz stosunkowi sumy ubezpieczenia do wartości budowli w chwili zajścia szkody, nie może jednak przewyższać sumy ubezpieczenia.

Art. 38. W razie niezgodności między właścicielem budowli i Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych co do wysokości odszkodowania każda ze stron może żądać, aby wysokość tę ustaliła komisja szacunkowa, ukonstytuowana w sposób, wskazany w art. 30. W braku zgody stron na orzeczenie komisji szacunkowej właściciel budowli może dochodzić swych roszczeń na drodze sądowej.

Płatność odszkodowania.

Art. 39. 1. Odszkodowanie płatne będzie najpóźniej w miesiąc od daty otrzymania przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zawiadomienia o szkodzie. Jeżeli jednak dochodzenia w celu ustalenia wysokości odszkodowania nie mogą być ukończone przed upływem miesiąca bez winy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, to odszkodowanie płatne będzie we dwa tygodnie po ukończeniu dochodzeń; wszelako i w tym wypadku bezsporna część odszkodowania wypłacona będzie w terminie miesięcznym.

2. W razie zwłoki w wypłaceniu odszkodowania z winy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych właścicielowi budowli należeć się będą od sumy odszkodowania odsetki za zwłokę w takiej wysokości, w jakiej je pobiera Państwo od zaległości podatków gruntowych.

3. Jeżeli na budowli ciążyą prawa rzeczowe, a uprawnione osoby, które zgłosiły te prawa inspektorowi powiatowemu, nie godzą się na jednorazową wypłatę odszkodowania, to się je wypłaca w miarę odbudowy lub wprawdzie jednorazowo, ale po należytem zabezpieczeniu użycia odszkodowania na odbudowę. Osoby, mające prawa rzeczowe na budowli, nie mogą rościć sobie żadnych pretensyj do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych z powodu wypłaty odszkodowania zgodnie z postanowieniami, zawartymi w zdaniu pierwszym.

Art. 40. 1. Skarga o odszkodowanie może być wniesiona do przedmiotowo właściwego sądu, w którego okręgu znajduje się budowla.

2. Wszelkie roszczenia o odszkodowanie przedawniają się po upływie pięciu lat od zajścia szkody.

3. Jednakże Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wolny będzie od obowiązku wypłaty odszkodowania, jeżeli właściciel budowli nie dołoży swych roszczeń na drodze sądowej w ciągu roku od daty otrzymania:

- a) zawiadomienia Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych o niezuananiu roszczenia do odszkodowania;
- b) zawiadomienia Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych o wysokości przyznanego odszkodowania, na które właściciel budowli się nie zgadza;
- c) orzeczenia komisji szacunkowej (art. 38), lub
- d) oświadczenia Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, że nie zgadza się na orzeczenie komisji szacunkowej.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, a w przypadku, przewidzianym w art. 38, komisja szacunkowa ma w zawiadomieniu zwrócić uwagę właścicielowi budowli na termin wniesienia skargi sądowej i na skutki prawne, połączone z zaniedbaniem tego terminu. Gdyby w zawiadomieniu nie zwrócono uwagi na te okoliczności, to roczny termin nie biegnie.

Potrącenie.

Art. 41. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ma prawo potrącać z odszkodowania należne, a nieuiszczone przez właściciela budowli składki z tytułu ubezpieczenia należących do niego nieruchomości.

Odpowiedzialność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych po zajściu szkody.

Art. 42. W przypadku częściowej szkody Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiada za szkodę, wynikłą z późniejszego wypadku, na zasadzie dotychczasowego dowodu ubezpieczeniowego, jednakże tylko do wysokości reszty sumy ubezpieczenia, pozostałej po potrąceniu pierwotnego odszkodowania.

Zmiana miejsca zamieszkania albo siedziby prawnej właściciela budowli.

Art. 43. Jeżeli właściciel budowli zmienił miejsce zamieszkania albo swą siedzibę prawną i nie zawiadomił o tem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, to wszelkie pisma będą kierowane podług ostatnio znanego Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych miejsca zamieszkania, względnie podług prawnej siedziby właściciela budowli i będą uważane za ważne doręczone w dniu ich wysyłki.

Blizsze przepisy, normujące stosunek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych do właścicieli budowli.

Art. 44. Upoważnia się Ministra Skarbu do wydania w razie potrzeby przepisów bardziej szczegółowo normujących wzajemny stosunek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i właścicieli budowli.

Zażalenie na organy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 45. Właściciel budowli może wnieść zażalenie na decyzję organów Powszechnego Zakładu

Ubezpieczeń Wzajemnych do naczelnego dyrektora Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Od decyzji naczelnego dyrektora w sprawach, co do których nie jest przewidziane prawo skargi sądowej, można wnieść zażalenie do władzy nadzorczej w ciągu miesiąca od daty doręczenia decyzji. W razie uchylenia przez władzę nadzorczą decyzji naczelnego dyrektora wydaje nową decyzję, kierując się zasadami zawartymi w orzeczeniu władzy nadzorczej.

Podział nadwyżek.

Art. 46. Nadwyżkę funduszków, jaka pozostanie przy końcu każdego roku w dziale przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia po pokryciu wszystkich wydatków i zobowiązań oraz odłożeniu rezerw, rozdziela się w sposób następujący:

- a) 65% przelewa się do kapitału zapasowego;
- b) 34% rozdziela się między wojewódzkie związki samorządowe w województwach, wymienionych w art. 1, na cele określone w art. 48;
- c) 1% przeznaczają się na ogólne cele użyteczności publicznej.

Art. 47. Gdy kapitał zapasowy osiągnie przeciętnej rocznej sumy składek, pobranych w ostatnich trzech latach, to w latach, w których kapitał zapasowy wysokość tę posiada, nadwyżkę funduszków rozdziela się w sposób następujący:

- a) 30% przelewa się na kapitał zapasowy;
- b) 68% rozdziela się pomiędzy wojewódzkie związki samorządowe w województwach, wymienionych w art. 1, na cele określone w art. 48;
- c) 2% przeznaczają się na ogólne cele użyteczności publicznej.

Art. 48. 1. Część nadwyżki, określoną w punkcie b) art. 46 względnie w punkcie b) art. 47 Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych rozdziela między wojewódzkie związki samorządowe w stosunku do składek, wpłaconych w poszczególnych województwach w roku sprawozdawczym.

2. Wojewódzkie związki samorządowe mają użyć otrzymane sumy przede wszystkim na udzielanie właścicielom budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia od ognia, ulgowych pożyczek na pokrycie budowli materiałami ogniotrwałymi oraz na budowę po pożarze ogniotrwałych budowli. Organ wojewódzkiego związku samorządowego są obowiązane należycie zabezpieczyć właściwe użycie pożyczki przez dłużników. Związki samorządowe mogą użyć powyższe sumy również na zakładanie wytwórni i składów materiałów ogniotrwałych dla udzielania tych materiałów na warunkach ulgowych właścicielom budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia od ognia.

3. Wojewódzkie związki samorządowe w ciągu dwóch miesięcy po upływie każdego roku kalendarzowego podają do wiadomości Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych stan odpowiednich funduszków oraz wykaz sum wydatkowanych w ciągu roku.

Pokrycie niedoboru.

Art. 49. Niedobór rachunkowy, jaki okaże się przy końcu roku sprawozdawczego w dziale przymu-

sowych ubezpieczeń budowli od ognia, pokrywa się przedewszystkiem z kapitału zapasowego. Na pokrycie niedoboru można użyć najwyżej połowy kapitału zapasowego, wykazanego w ostatnim bilansie. Jeżeli wskazana część kapitału zapasowego nie wystarcza na pokrycie niedoboru, pobiera się składki dodatkowe. Składki te będą obliczane w stosunku procentowym do składek za ten rok sprawozdawczy, w którym powstał niedobór. Stopa składek dodatkowych oraz termin ich poboru będą ogłaszane w Monitorze Polskim i w pismach codziennych.

Rozdział V.

Ubezpieczenia dobrowolne.

Art. 50. 1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych prowadzi działy dobrowolnych ubezpieczeń, wymienione w art. 7, na podstawie osobnych statutów oraz ogólnych warunków ubezpieczeń.

2. Statut działu dobrowolnych ubezpieczeń powinien określić przedmiotowy zakres działalności oraz sposób prowadzenia działu, a w szczególności:

- a) tworzenie oraz wysokość kapitału zapasowego,
- b) użytkowanie nadwyżek rocznych,
- c) odkładanie rezerw ubezpieczeniowych,
- d) pokrywanie strat.

Art. 51. Umowy ubezpieczenia, zawierane przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, są w zasadzie bezterminowe i przedłużają się z roku na rok, dopóki jedna ze stron nie wypowie ubezpieczenia najpóźniej na dwa miesiące przed upływem roku ubezpieczeniowego.

Art. 52. Władza nadzorcza po wysłuchaniu naczelnego dyrektora i rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych określa tryb dostosowania działalności powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w zakresie ubezpieczeń dobrowolnych do postanowień rozporządzenia niniejszego.

Rozdział VI.

Władza nadzorcza.

Art. 53. Nadzór nad Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych wykonywa Minister Skarbu, którego organem w tym zakresie jest Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń.

Art. 54. 1. Zatwierdzenia władzy nadzorczej wymagają sprawy, wymienione w odnośnych artykułach rozporządzenia niniejszego, i uchwały rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Budżet i etat (art. 10 ust. 1 p. g) będą przedkładane władzy nadzorczej najpóźniej w ciągu października roku, poprzedzającego rok budżetowy, zamknięcie zaś rachunkowe najpóźniej do końca czerwca roku, następującego po roku sprawozdawczym. Władza nadzorcza może obniżać lub skreślać poszczególne pozycje budżetu i etatu.

Art. 55. 1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych jest obowiązany udzielać władzy nadzorczej na jej żądanie wszelkich wiadomości i wyjaśnień.

2. Władza nadzorcza ma prawo wykonywać kontrolę i przeprowadzać rewizję w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w każdym czasie.

3. Władza nadzorcza corocznie wyznacza specjalną komisję rzeczoznawców dla sprawdzenia zamknięć rachunkowych i po wysłuchaniu opinii komisji decyduje w sprawie zatwierdzenia tychże zamknięć.

4. Władza nadzorcza zamianuje dla Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych komisarzy rządowego z pośród urzędników państwowych. Uprawnienia komisarzy rządowego określi specjalna instrukcja.

Art. 56. Władza nadzorcza określi wysokość wynagrodzenia członków rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, komisji rzeczoznawców i komisarzy rządowego.

Art. 57. Jeżeli rada Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych nie spełnia należycie obowiązków, nałożonych na nią przez niniejsze rozporządzenie, Minister Skarbu może ją rozwiązać. Uprawnienia rady przechodzą wówczas na naczelnego dyrektora. Zwołanie nowej rady winno nastąpić najpóźniej po upływie sześciu miesięcy od daty rozwiązania poprzedniej.

Rozdział VII.

Postanowienia karne.

Art. 58. Kto osób upoważnionych do szacowania budowli (art. 26) nie dopuści do wykonania czynności, z oszacowaniem związanych, lub przeszkodzi w wykonywaniu tych czynności, ulegnie karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do trzech tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 59. Organy prywatnego zakładu ubezpieczeń, które świadomie biorą udział w zawarciu z właścicielem budowli umowy ubezpieczenia w zakresie zastrzeżonym wyłącznie Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych (art. 6 ust. 2) lub w zawarciu umowy na sumę, która łącznie z sumą ubezpieczenia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych przekracza sumę oszacowania, określoną przez organy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (art. 26, ust. 3), ulegną karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do trzech tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 60. Kto we właściwym terminie i w sposób przepisany:

- a) nie zgłosi budowli do ubezpieczenia (art. 22 ust. 1);
- b) nie zawiadomi o zmianach, którym uległa budowla (art. 33 ust. 1 i art. 34 ust. 2), lub nie doniesie o przystąpieniu do dokonania zmian w budowlu w przypadku, przewidzianym w art. 33 ust. 3, albo
- c) ubezpieczywszy budowlę w innym zakładzie ubezpieczeń, nie udowodni tego (art. 23 ust. 1—3) lub nie wypowie ubezpieczenia (art. 23 ust. 4), albo
- d) podwyższywszy sumę ubezpieczenia w innym zakładzie ubezpieczeń, nie przedstawi polisy tego zakładu (art. 26 ust. 2 zdanie ostatnie) ulegnie karze grzywny do stu złotych.

Art. 61. Postanowienia niniejszego rozporządzenia nie wykluczają surowszego ukarania na podstawie innych ustaw karnych.

Art. 62. 1. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 58 i 59, należy do sądów powiatowych (pokoju).

2. Na obszarze mocy obowiązującej austriackiej procedury karnej z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od ograniczeń, przewidzianych w § 283 u. p. k.

3. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 60, należy do władz administracyjnych I instancji. Władze te oznaczają w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu do jednego tygodnia.

Art. 63. Skazany przez władze administracyjne I instancji może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia mu orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju). Sąd zastosuje przepisy postępowania, obowiązujące w I instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w drugiej instancji, jest prawomocny.

Rozdział VIII.

Postanowienia przejściowe.

Art. 64. Te ubezpieczenia budowli w prywatnych zakładach ubezpieczeń, które na skutek zastosowania §§ 73 i 74 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 października 1924 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. № 92, poz. 862), przekraczają $\frac{1}{3}$ sumy oszacowania, pozostają w mocy do upływu terminu umownego względnie do czasu rozwiązania umów zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczeń.

Art. 65. 1. W przypadku sporu, zachodzącego pomiędzy Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych i właścicielem budowli z powodu przepisów art. 64, właścicielowi budowli służy prawo wniesienia zażalenia w myśl art. 45.

2. Do czasu rozstrzygnięcia zażalenia w trybie przepisanych w art. 45 obowiązuje suma ubezpieczenia, określona przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Postanowienia art. 26 ust. 4 mają tutaj zastosowanie.

Art. 66. Dopóki inny publiczny zakład ubezpieczeń nie zostanie dopuszczony do działalności na obszarze województwa śląskiego, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może na tym obszarze ubezpieczać od ognia na zasadzie umownej budowle, które na obszarze województw, wymienionych w art. 1, podlegają przymusowi ubezpieczenia od ognia, oraz budowle i mienie ruchome, wymienione w ustępie pierwszym art. 7. Ustęp drugi art. 7 ma tutaj również zastosowanie.

Art. 67. Władza nadzorcza po wysłuchaniu naczelnego dyrektora i rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych określi warunki udziału zakładu w przedsiębiorstwie reasekuracyjnym, którego akcje posiadał w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, oraz tryb likwidacji stosunków, wynikających z posiadania przez zakład akcji i udziałów innych przedsiębiorstw prywatnych. Dopóki Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych będzie posiadać akcje i udziały wzmiankowanych przedsiębiorstw,

naczelnego dyrektora, jego zastępcy oraz dyrektorowie mogą należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych tych przedsiębiorstw.

Art. 68. Do czasu zorganizowania sejmików wojewódzkich sprawozdania, o których mówi art. 17 ust. 4, przesyłane będą przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych właściwym wojewodom dla przedłożenia do wiadomości sejmikom powiatowym i radom miast, nie reprezentowanym w sejmikach powiatowych.

Art. 69. Do czasu zorganizowania sejmików wojewódzkich zostanie utworzony z części nadwyżek rachunkowych, wymienionych w punkcie b) art. 46 względnie w punkcie b) art. 47 specjalny fundusz pożyczek ulgowych. Fundusz ten będzie używany na cele wymienione w art. 48 ust. 2 z uwzględnieniem postanowień, zawartych w ustępie pierwszym tego artykułu. Funduszem tym administrować będzie Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Art. 70. Do czasu zorganizowania sejmików wojewódzkich trzynastu członków rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych wybieralnych przez sejmiki wojewódzkie (art. 11) powołuje Minister Skarbu z pośród wskazanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych członków rad i zarządów zrzeszeń centralnych samorządu terytorjalnego. Członkowie ci powinni odpowiadać warunkom, określonym w art. 11 ust. 1.

Art. 71. Władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora może zwolnić od wymagań, przewidzianych w zdaniu 2 art. 12 rozporządzenia niniejszego, osoby, które w chwili wejścia w życie tego rozporządzenia zajmowały w zakładzie wyższe stanowiska.

Rozdział IX.

Postanowienia końcowe.

Art. 72. Prawa i obowiązki, przejęte przez Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych na podstawie art. 39 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. № 64, poz. 395), pozostają w mocy.

Art. 73. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu, a co do art. 58—63 Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 74. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Ministrem Rolnictwa określi drogą rozporządzenia tryb uchwalania przez sejmiki powiatowe względnie wojewódzkie przymusu ubezpieczenia od ognia ruchomości w gospodarstwach rolnych, przymusu ubezpieczenia żywego inwentarza od pomoru oraz przymusu ubezpieczenia płonów od gradobicia (art. 3), jak również sposób wprowadzania takich uchwał w życie.

Art. 75. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tą chwilą tracą moc obowiązującą rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 października 1924 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U.

R. P. № 92, poz. 862) oraz pozostające dotychczas w mocy postanowienia ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. № 64, poz. 395):

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*
